

צו:

אלמנה ניוזנת פרק אחד עשר כתובות

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

- (א) ושלם סא: וסניג.
- (ב) נרסת לט: שנת קח.
- (ג) ולקמן לו: ד' כ"ב קלח.

מוסף רש"י
 וכותבת. נשטר המורה.
 למוזנת מכרת. משום
 טעם טובה. (לקמן ד'.)

נכסי. הנעל: **בחוקס קיימי**. והיא המוילהה מהם ועליה להביא עדים שהודו יומיים בפניהם שלא קבלה וכל זמן שלא הביא עדים לא תנכה: **בחוקס אלמנה קיימי**. שהרי נשבעתו בתנאי צ"ד: **נשאח**. והיא נזהה לכתוב מוזנת של שנים שעברו: **עליה להביא ראייה**. דמשנית אין הנכסים ברשותה: **וכותבת אלו**

למוזנת. בשטרות המכירה שהיא נותנת ללקוחות כותבת את המכור למוזנת וכשהיא מוכרת לגבי כותבה מפרש בחוק השטר לכותבה מכרת: **וכך כהא יפה**. כדנענין לפרושי: **מאי לאו כהא פליגי דר' יהודה דאמר** הפירוט יפה לה סבר נכסי בחוקס **יתמי קיימי**. ואי לא פירשה מה לכותבה ומה למוזנת סוף כשכתב לכתוב יאמרו לה מה שמכרת לכותבה מכרת וקבלת כמותך ואם תאמר להס א"כ מה לי מוזנת שאכלתי הס יאמרו נתנו לך מטלטלין תמיד במוזנתך וכן נאמנים: **ורבי יוסי סבר נכסי בחוקס אלמנה קיימי**. והיא מחייק כהס לזכך מוזנתיה וכותבה ועליה להביא ראייה לפיכך הסתם יפה לה מפני לקוחות שלקחו עדות מצעלה שאם יכלו כל נכסי היתומים תמשיכו כל מה שמכרה למוזנת ועל הלקוחות שלקחו מצעלה תחזור על כמותה שאם תפרש לכותבה מכרת לא תוכל שוב לתקן למוזנת ועל הלקוחות לא תחזור על מוזנתיה דתן (גיטין דף מה:). אין מוציאין למוזן האשה והבנות מנכסים משועבדים: **דלא יקרו לה רעבתותא**. הרואה שמוכרת כל קרקעות אלו סבור רעבתותא למוזנת מוציא עליה שם רעבתותא ושוב אין אדם נשאה: **דאי לא סימא הכי**. דטעמא דר' יהודה לאו

נכסי בחוקת אלמנה קיימי. וא"ת מה טעם דלא חשיבין נכסי בחוקת העבל חוב ואמאי מהימני יתמי למימר פרענו כמלוה על פה וכי תימא דחשיבין ליה בחוקת אלמנה טפי משום דמוכרת למוזנת שלא נצית דין אם כן לרב ושמואל נהי דלית להו כל גטעין אחר מעשה צ"ד לא אמר כלום מ"מ כשיצדה כמותה לא יהיו יתומין נאמנין לומר פרענו דיוון דמוכרת לכותבה שלא נצית דין נכסים בחוקתה כי הכא וכי צ"ד נכסים בחוקתה מיהו מהימני לומר פרענו דמוכרת מילתא מדלית לה כמותה דמתמת פריעה נקדשה מיהו היכא דאיכא עדים ששפרה לא להימנו ושמה"ל אי איכא עדים אין הכי נמי א"כ מוזנת שאני דכותבה מיד שפרכה נסתלקה אבל מוזנת לעולם יש לה מוזנת על שמתבע כמותה הלכך הו נכסים בחוקתן טפי ממוזנת. מ"ר.

נכסי בחוקת יתמי ועל אלמנה להביא ראייה או דלמא נכסי בחוקת אלמנה קיימי ועל היתומים להביא ראייה ת"ש אדתני לוי אלמנה כל זמן שלא ניסת על היתומים להביא ראייה ניסת עליה. להביא ראייה א"ר שימי בר אשי כתנאי ימוכרת וכותבת אלו למוזנת מכרתיה ואלו לכותבה מכרתיה דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר מוכרת וכותבת סתם וכן כהה יפה מאי לאו ברהא כמפילגי לר' יהודה דאמר בעי לפרושי סבר נכסי בחוקת יתמי קיימי ועל האלמנה להביא ראייה ורבי יוסי סבר לא בעי לפרושי נכסי בחוקת אלמנה קיימי ועל היתומים להביא ראייה מומאי דלמא דכולי עלמא נכסי בחוקת אלמנה קיימי ועל היתומים להביא ראייה ורבי יהודה ר' יוסי עצה טובה קמ"ל דלא ליקרו לה ר' יוחנן רעבתותא דאי לא תימא הכי הא דבעי ר' יוחנן תפשוט ליה וכותבת אלו למוזנת מכרתיה אלא ממתני' ליכא למשמע מינה דעצה טובה קמ"ל ה"ג עצה טובה קמ"ל א"כ דכולי עלמא נכסי בחוקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאביי קשישא דאמר אביי קשישא משל דר' יוסי למה הרבר דומה דר' לרשב"י מרע שאמר תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי רצה בחובו נוטלן רצה במתנה נוטלן אמר

תוספות ר"ד

אומרים נתנו והיא אומרת לא נטלתי על מי להביא ראי' נכסי בחוקת יתמי קיימי ועל האלמנה להביא ראי' שהרי לה כפי עדים שלא נתנו לה א"ר נכסי בחוקת אלמנה קיימי אבל אם נשאת והיא תבוא לתבוע מוזנת של שנים ששכרו עליה להביא ראייה דמשנשאת אין הנכסים ברשותה: והמורה פ' יתומים אמרו נתנו דמי מוזנת לשנה הבאה ואינו נ"ל דלהבא טוענים דמתני' נ"ל לה לוי לא נטלתי משמע דלשטר טענו דהא משנשאת שוב אין לה מוזנת ואינה טוענת אלא לשטר ובפי' המקובל אמר' יתומים אומרים אנו השכחנו וביח' אומר איכנס השבית סבר ריה לומר על ביח' להביא ראי' מ"ט ארעא בחוקת יתמי קיימי וביח' ליתו ראי' ולישקל א"ל האי סבא הכי ארי' על היתומים להביא ראייה מ"ט ארעא דלגוביינא קיימא כהאן דגבי יתמי ויתמי נהי דמשקל ונ"ל דהתם דמשנשאת ליה מפותיחא דלוי סברה איהו לט"ר התם נכסי בחוקת העבל [חובן] קיימו ולא בחוקת יתמי א"כ י"ל דארי'ג דהתם שפיעא לוי הכא מיבעי לוי משום דשטמא דהתם כדפרסר ארעא כיון דלגוביינא קיימו ורבי והלכך כולה ארעא קיימו בחוקת ביח' אבל לא דלא בעי אלא מוזני' לא קיימו כלתו נכסי בחוקת האלמנה שהמוזנת אינו אלא רבי יום ביומו וכוליה נכסי בחוקת יתמי קיימו ואין כח באלמנה להביא ראי' כבכורי מוזנתיה כמו שיש כח השרה מיד להוציא ביח' אלא מוזני' לא קיימו אלא היתומים הן מחייבים הנכסים והולכים ומפוטרים אותה דבר יום ביומו מהי' היה מסתפק הכא למיבעי אם יש חזקתה לאלמנה עליהן כגון מוזנתיה

ראיה אלא נשאת ש"מ דנתקבלה כמותה או דנצעה כמותה צ"ד אפי' במוזנת שעברו עליהן להביא ראייה. מ"ר: **ורבי יוסי סבר נכסי בחוקת אלמנה קיימי**. מה שפי' בקונטרס דזכר כהא יפה דקאמר ר' יוסי היינו כשכלו נכסי היתומין תמשיכו ללקוחות כל מה שמכרה למוזנת לא נהירא לרבי מדאמר לקמן אי נמי דכולי עלמא בחוקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאביי משל דהשאל לא אסיק אדעתיה לר' יוסי האי טעמא ונראה לרבי דהיינו יפוי כח השאל דמתוך שהיא מוכרת סתם היא מרווחת לומר אלו מכרתי למוזנת ולא יוכלו היתומין לומר לה אם שהתה איבדה מוזנת כמו שהיו יכולים לומר לה אם הייתה כותבת אלו למוזנת ואלו לכותבה ואי היו יכולין לומר שאר דמסיק דכ"ע נכסי בחוקת יתמי קיימי דלאו לאו מני' למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למוזנת מכרתיה שהרי בחוקת יתמי קיימי וא"ת מה יפוי כח הוא השאל דקאמרה הכל מכרתי למוזנת ולא איבדה וכי אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם לכותבה דאיכא למימר דלא חששה למוזנת משום שיכולה לומר הכל מכרתי למוזנת וגם לפי' הקונטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למוזנת שהרי מן הדין גם מוזנת היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קצוינן כדפרשינן בגטין והכא לעולם יש ללקוחות להס לאסוקי אדעתיהו משום כמותה להניח מבני חרי כשיעור כמותה אע"פ שמכרה לכותבה כיון שיכולה לומר למוזנת מכרתיה. מ"ר. וא"ת והלא יכולין לומר לה הנתנו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהוי כמו אשתדוף בני חרי דגביא ממשעבדי כדאמנן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה נדיים שהרי עשה לזכך מוזנת אי נמי בלקוחות שלקחו אחר שמכרה: **דרבי יהודה סבר נכסי בחוקת יתמי קיימי ועל אלמנה להביא ראייה**. לעטמא דפרישית לעיל משום הא דשתקא שלא תבעה מוזנתיה מוכח שהדין עם היתומים שאומרים נתנו קשה מכאן דהכא אמאי עליה להביא ראייה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשתקא לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראייה משום דלא שייך התם למימר מה העילו שנתקנתם אם נאמנים לומר פרענו מוזנת שעברו שהרי היא יכולה לתבוע כל שעה מחילת מוזנת הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למוזנת מכרתיה ואלו לכותבה מכרתיה. מ"ר: **תפשוט** ליה ממתניתין ב' וא"ת מאי סלקא דעתך מעיקרא דלא תפשוט י"ל דסלקא דעתך דמתני' ודאי משום עצה טובה אבל ברייתא לא משמע משום עצה טובה אלא משום כהא יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: **רצה** בחובו נוטלן רצה במתנה נוטלן. פ' שיהיה נוטלן אלא כלומר רצה בחובו נוטלן מבני חרי ושוב לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אלו נוטלן במתנה לא כך יפה כהו פירוש אלו נוטלן במתנה מבני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מחוק פירוש הקונט' וקשה לר' דבשאלת יש נוחלין יש נוחלין (גי' קמ:). מניא שביד מרע שאמר תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו כ' ופריך משום דאמר כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דייקא ליגמא יתיירא משמע דאם לא אמר אלא תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי ולא אמר כראוי לו אינו נוטל שניהן ונראה דאי הוה גריס התם לבעל חובי הוה ניחא דודאי כי לא אמר לפלוני אלא דקאמר לבעל חובי משמע דבחובו קאמר שיתנו לו אם לא אמר כראוי לו ויש ספרים שכתבו בהן כך ולא כתבו בהן לפלוני אבל היכא דכתב לפלוני בעל חובי יכר מהלשון דמתנה קאמר שיתנו לו ודבר זה תלוי בקצרה:

ראיה אלא נשאת ש"מ דנתקבלה כמותה או דנצעה כמותה צ"ד אפי' במוזנת שעברו עליהן להביא ראייה. מ"ר: **ורבי יוסי סבר נכסי בחוקת אלמנה קיימי**. מה שפי' בקונטרס דזכר כהא יפה דקאמר ר' יוסי היינו כשכלו נכסי היתומין תמשיכו ללקוחות כל מה שמכרה למוזנת לא נהירא לרבי מדאמר לקמן אי נמי דכולי עלמא בחוקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאביי משל דהשאל לא אסיק אדעתיה לר' יוסי האי טעמא ונראה לרבי דהיינו יפוי כח השאל דמתוך שהיא מוכרת סתם היא מרווחת לומר אלו מכרתי למוזנת ולא יוכלו היתומין לומר לה אם שהתה איבדה מוזנת כמו שהיו יכולים לומר לה אם הייתה כותבת אלו למוזנת ואלו לכותבה ואי היו יכולין לומר שאר דמסיק דכ"ע נכסי בחוקת יתמי קיימי דלאו לאו מני' למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למוזנת מכרתיה שהרי בחוקת יתמי קיימי וא"ת מה יפוי כח הוא השאל דקאמרה הכל מכרתי למוזנת ולא איבדה וכי אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם לכותבה דאיכא למימר דלא חששה למוזנת משום שיכולה לומר הכל מכרתי למוזנת וגם לפי' הקונטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למוזנת שהרי מן הדין גם מוזנת היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קצוינן כדפרשינן בגטין והכא לעולם יש ללקוחות להס לאסוקי אדעתיהו משום כמותה להניח מבני חרי כשיעור כמותה אע"פ שמכרה לכותבה כיון שיכולה לומר למוזנת מכרתיה. מ"ר. וא"ת והלא יכולין לומר לה הנתנו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהוי כמו אשתדוף בני חרי דגביא ממשעבדי כדאמנן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה נדיים שהרי עשה לזכך מוזנת אי נמי בלקוחות שלקחו אחר שמכרה: **דרבי יהודה סבר נכסי בחוקת יתמי קיימי ועל אלמנה להביא ראייה**. לעטמא דפרישית לעיל משום הא דשתקא שלא תבעה מוזנתיה מוכח שהדין עם היתומים שאומרים נתנו קשה מכאן דהכא אמאי עליה להביא ראייה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשתקא לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראייה משום דלא שייך התם למימר מה העילו שנתקנתם אם נאמנים לומר פרענו מוזנת שעברו שהרי היא יכולה לתבוע כל שעה מחילת מוזנת הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למוזנת מכרתיה ואלו לכותבה מכרתיה. מ"ר: **תפשוט** ליה ממתניתין ב' וא"ת מאי סלקא דעתך מעיקרא דלא תפשוט י"ל דסלקא דעתך דמתני' ודאי משום עצה טובה אבל ברייתא לא משמע משום עצה טובה אלא משום כהא יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: **רצה** בחובו נוטלן רצה במתנה נוטלן. פ' שיהיה נוטלן אלא כלומר רצה בחובו נוטלן מבני חרי ושוב לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אלו נוטלן במתנה לא כך יפה כהו פירוש אלו נוטלן במתנה מבני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מחוק פירוש הקונט' וקשה לר' דבשאלת יש נוחלין יש נוחלין (גי' קמ:). מניא שביד מרע שאמר תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו כ' ופריך משום דאמר כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דייקא ליגמא יתיירא משמע דאם לא אמר אלא תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי ולא אמר כראוי לו אינו נוטל שניהן ונראה דאי הוה גריס התם לבעל חובי הוה ניחא דודאי כי לא אמר לפלוני אלא דקאמר לבעל חובי משמע דבחובו קאמר שיתנו לו אם לא אמר כראוי לו ויש ספרים שכתבו בהן כך ולא כתבו בהן לפלוני אבל היכא דכתב לפלוני בעל חובי יכר מהלשון דמתנה קאמר שיתנו לו ודבר זה תלוי בקצרה: